

23. detsembril

1926.

IV. aastakäik.

Ilmub 20 korda aastas, nimelt iga kuu 10. ja 25. päeval, mai, juuni, juuli ja augusti kuudel ainult 10. päeval.

Tellimise hind:	Aastas Mk. 500.—	Kuulutuste hind: 1 lehekülj Mk. 3000.—	
	Pooles aastas " 250.—		1/2 " " 1500.—
	Üksik number " 25.—		1/4 " " 800.—
	1923 aastak. " 50.—		1/8 " " 400.—
	1924 " " 300.—		1/16 " " 200.—
1925 " " 500.—	Dokumentide kaotamise kuulutused Mk. 50 dokumendi pealt.		
Kõidetud aastakäigud Mk. 80, 125 ja 150 kallimad.	Omavalitsustele kuulutuste pealt lehekülgede järele 30% hinnaalandust.		

Toimetus ja talitus Tallinnas, Suur Roosikrantsi uul. Nr. 12. Telefon Nr. 4—72.

Jooksev arve: Eesti Panga Tallinna osakond Nr. 609.

SISU:

Kas vallavanem igapäevaseks ametnikuks? — R. Stein.	Lhk. 351
Maakonnaavalitsuste 1926 a. tulud	" 353
Omavalitsuste päevauudised	" 354
Teated Maakondade Liidu ja omavalitsuste tegevusest	" 354
Riigikohtu seletused	" 356
Kuulutused	" 350

Kõiki,

kellel „Maaomavalitsuse“ tellimisraha ehk kuulutuste raha 1926 a. eest maksmata, palutakse see mõlema poole töövähendamise otsustarbel lahkesti veel käesoleval aastal ärasaata, kirjalikku meeldetuletust ootamata.

„Maaomavalitsuse“ talitus.

Kuulutakse maksvusetaks:

1) Juhani Erite hobusepass Nr. 65, väljaantud Kohila vallavalitsusest 20. XI. 1924 a.

2) Jaan Jaani p. Malkeni hobusepass, väljaantud Luiste vallavalitsusest Jaan Tulmini nimele.

3) Anna Hansu t. Nõmme hobusepass nr. 617, väljaantud Uuemõisa vallavalitsusest.

4) Johannes Johani p. Raam'i hobusepass Nr. 35, väljaantud Saksi vallavalitsusest 27. nov. 1924 a.

5) Tahkuranna vallavalitsuse poolt 11. XII. 1920 a. Nr. 195 all väljaantud hobusepass.

„Maaomavalitsuse“

1926 a. sisu

on käesoleva numbriga teise poolena selle numbriga kaasas.

Kõik need,

kes korralikult ilmumise järele uuel aastal „Maaomavalitsust“ saada tahavad, saadavad tellimised 1927 a. peale aegsasti uueaasta alguks ära.

Õnnetus käib inimesi mööda —

sellepärast hoidke, et tema Teid ootamata ei taba. — Seda teha võimaldab Teile

Eesti Omavalitsuste Kinnitus Aktsia Selts „OMA“,

kes teostab:

tulekinnitusi, elukinnitusi ja rahekinnitusi.

Seltsi põhi- ja tagavara kapitaalid üle 14.000.000 marka.

Soodsad kinnitustingimised. — Kõik kasu rahvale tagasi.

Seltsi juhatus: TARTUS, Lihaturg 7.

Omavalitsused, võtke osa Seltsi tegevusest nii aktsiate omandamise, kui ka varanduste „Oma“ seltsis kinnitamisega.

Kas vallavanem igapäevaseks ametnikuks?

R. STEIN.

Terve omavalitsusline aparaat ja asjaajamine on võrreldes veneaegsega suuresti muutunud, niisugusesti, et selleaegsed ametnikud, vallakirjutaja ja vallavanem, astudes praegusaja vallakantseleisse täitsa saamatutena väljanäevad. Ja miks siis mitte, seis ju selleaegne kantseleitöö peaaesjalikult isikumaksude (vallamaksude ehk pearaha) sissenõudmises, kohtu kirjutuses, müüüd kinnisvarade maksude vastuvõtmises, karistamatuse tunnistuste väljaandmises j. m. t. juhuslistes vähemates töodes või tunnistustes. Puudus praeguse aja maareformi teostus oma alaliste komisjonidega, kahekordne raamutupidamine, tulumaksu, müümata kinnisvarademaksu, tööstusmaksu, jne. maksude maksuteadete väljastamine, vastuvõtmine ja võlakaartide väljasaatmine, popsiseadus, perekonnaseisu registreerimine ja igasuguste tunnistuste väljaandmine, ilma milleta praegusel ajal peaaegu kusagil asutuses maaelanik omi asju ajada ei saa, olgu see pangas, kohtus, ministeeriumides, riigimaade ülema, ringkonnavalitseja või metsaülema juures. Ehk vaatame asja teisest küljest s. o. kutse omandamises. Kui vaatleme ministeeriumi poolt kokkuseatud ja „Maaomavalitsuses“ väljakuulutatud vallasekretäreide kutseomandamise kava, missugune sisaldab ja nõuab 131 seaduse ja 82 määruse tundmist ja peale selle veel palju teisi nõudeid, siis peab küll ütleva, ega seda vist ka noor jurist ei suuda omandada, mida iseloomustab ühe vilunud maakonnavalitsuse sekretäri ja administrativ osak. juhataja vastus ühele kauemat aega ametis olnud ja eksamil läbikukkunud vallasekretäreile: „ka mina oleksin kindlasti läbikukkunud“. Samasisulise arvustuse enda kohta ütles nende ridade kirjutajale 1923 a. üks selleaegne maakonnavalitsuse sekretär ja administrativ osakonna juhataja, kes seisab praegult teenistuses omavalitsuse alal õite kõrgel ja vastutaval kohal sellajal Tartus ärapeetud vallasekretäreide eksami kava ja tagajärge ajalehest lugedes. Olgu sekretäreidega lugu kuidas on, aga üks on kindel, et sekretärid valdades alatasa suurenevale töörohusele ja vastutusele kauemat aega vastupanna ei suuda, see teeb püüdliku sekretäri otse närviliseks ja loiaalne jätab jälle töö hooletusesse. Abi peaks tulema kas vi-

lunud kantselei jõudude juurde palkamisega või osa koormatuse otsekohe vallavanema peale panemisega.

Minu arusaamise järele oleks viimane otstarbekohasem. Selleks aga tuleks vallavanema amet kujundada igapäevaseks ja kindla palgaliseks. See iganenud pärivus Vene ajast, et vallavanem on vallamajas ainult paar päeva nädalas maksude vastuvõtmiseks, peaks olema juba kõrvale heidetud. Praegune olukord kujuneb nii: vallavanem võtab maksud vastu, kassaraamat temast jääb pidamata ja lahkub, temal kodusest tööst aega ega energiat nii palju ei ole, et suudaks ka kordki nädalas pooleli ja teoksil olevaid remontisi ja ehitusi koolimajades, missugused asuvad tihtipeale 5 ja rohkem versta üksteisest eemal, järgivaadata ehk juhtida. Pahatihti on need tööd tunniviisi väljaantud, sest teisiti ei olnud see võimalik vana hoone juures, kus paljud vead ja puudused selguvad alles peale vana lahutamist. Nüüd on aga ehitajad omapead töös ja ise ka oma töötundide arvestajad. Kas sarnane teguviis kasulik või kahjulik, seda peaks ka juba iga kõrvalvaataja vallaelanik arusaama. Teiseks on palju igasuguseid komisjone, millest vallavalitsus, õigem vallavanem, ise peaks osavõtma, kuid asi kujuneb nii, et vallavanemal aega sinna sõiduks ega osavõtuks ei ole. Koosolek peetakse ikkagi ära, ja pärast saadetakse akt postiteel vallavalitsusele allakirjutamiseks. Kas aga sarnasel teel allakirjutatud akt ja komisjoni pidamine komisjonist huvitatud ja otusest ärarippuvale vallaelanikule kasulik on, kui kohapealse esitaja ja olukorra tundja komisjoni liige puudus, on enam kui küsitav, ja vastus on kindlasti eitav. Vallavanem peaks olema alaline ja igapäevane vallaasjade ajajaja, peaks ka vastava palga saama, siis oleks temal aega ja energiat, kõiki käsilolevaid ehitusi ja remonte juhtida ja jälgida, teesid ja sildasid ja teede sillutust järelvaadata, kütet väljaosta, enne väljavedamist vastuvõtmas käia ja kahtluse korral ka enne lepingu sõlmimist pakutud kütet metsas kohapeal järelvaatamas käia, kõigist komisjonidest osavõtta jne. ja ka kantseleis jooksvat ja algatavat kirjavahetust täita.

Ärgu kardetagu, et sekretäreile siis vähe

tööd jääks. Seda jääb küll ja tuleb sealt ootamatalt peale, kust oodatagi ei tea. Kardetakse ja esimene küsimine on, kust selleks raha saada, kas jälle isikumaksu kergitada. Ei, seda tarvis ei ole, kui jälgime selle asemel praegult olevaid ja sel puhul ärajäävaid väljaminekuid. Need oleks järgmised ja kindlad andmed ühest vallast:

Vallavanem 2500 mrk. kuus a.	30.000 mrk*
3. abi a	1000 " " " 36.000 "
Koolivanem 1000 " " "	12.000 "
13-da kuu palk	6.500 "

Komisjonide tasu val. val. liigetele keskm. 1000 m. kuus 12.000 mrk. = 96.500 mrk. ehk 8.000 mrk. kuu kohta. Peale selle tu-

leks juurdelisada veel kaused kahjud, mis saadud remontidest ja teistest töedest puuduliku järelvalve ja juhtimise tõttu, missugune aastas mitmel puhul ja paigas ulatub kümnetesse tuhandetesse.

Nagu eelpool ettekantud tabelist näha, võiks vallavanemale palka maksta 8.000 marka kuus, kuna tarvilise ja kvoorumiks nõuetava vallavanema abi palk tuleks ärajäävatest kaudsetest kahjudest ja võiks tasutud saada ainult päevarahana tõsise osavõtu järele. Eestkätt peaksivad sellest huvitatud olema vallanõugud, kus enamuses noorpõllumehed (asunikud-riigirentnikud), kellel alaliselt tegemist komisjonidega ringkonnavalitsejate ja metsaülemate juures.

Maakonnavalitsuste

	Harju		Järva		Lääne		Petseri		Pärnu	
I. Maksud omavalitsuste maksuseaduse järele:										
1. Liikumata varanduste maks	9 449 297	14,9	6 820 000	12,6	7 300 000	16,86	5 807 000	18,64	7 460 000	14,0
2. Tulumaks	4 300 000	6,83	3 000 000	5,6	3 500 000	8,0	3 250 000	10,4	3 500 000	6,6
3. Äritunnistuste maks	800 000	1,26	400 000	0,74	500 000	1,15	350 000	1,12	950 000	1,7
4. Trahteri maks	1 310 000	2,08	975 000	1,82	190 000	0,43	900 000	2,88	1 200 000	2,26
5. Laada- ja turuplatsi maks	120 000	0,19	150 000	0,28	50 000	0,01	30 000	0,09	200 000	0,37
6. Lõbustusmaks	400 000	0,63	500 000	0,93	120 000	0,27	10 000	0,03	600 000	0,94
7. Laskeriistade lubade maks	200 000	0,31	110 000	0,2	120 000	0,27	45 000	0,14	175 000	0,33
8. Jahilubade maks	250 000	0,39	60 000	0,11	150 000	0,34	50 000	0,16	100 000	0,18
9. Liikumisabinõude maks	900 000	0,95	100 000	0,18	200 000	0,45	20 000	0,06	210 000	0,38
10. Kantselei maks	1 500	0,00	1 000	0,00	10 000	0,02	5 000	0,00	4 500	0,00
11. Teedekapitaali maks äritunnistuste pealt	185 000	0,29	150 000	0,28	100 000	0,02	150 000	0,48	300 000	0,56
Kokku I. ptk.	17 615 797	27,83	12 266 000	22,74	12 240 000	28,0	10 617 000	34,0	14 599 500	27,32
II. Toetussummad:										
1. Riiklised:										
a) õpetajate palkadeks	19 181 018	30,4	13 440 717	25,0	9 500 000	21,8	8 898 430	28,0	11 041 185	20,7
b) Teede ja sildade ehitam.	19 111 685	30,2	9 072 000	16,9	10 665 000	24,2	8 000 000	25,8	12 562 000	23,59
d) Hoolek. asut. sissesead. ja ülevallpidamiseks	900 000	1,4	—	—	—	—	—	—	2 607 000	4,9
e) Põllutööministeeriumilt	—	—	1 450 000	2,7	724 200	1,65	—	—	300 000	0,56
f) muudeks siin nimetatama kuludeks	—	—	—	—	1 309 342	3,0	—	—	—	—
2. Mitmesugustelt asut. isikutelt	—	—	—	—	—	—	—	—	85 000	0,16
Kokku ptk. II	39 192 703	62,0	23 962 717	44,6	22 198 542	50,65	16 898 430	53,8	26 595 185	49,91
III. Tagasisaadavad kulud	1 076 000	1,71	15 586 087	28,83	4 396 400	10,0	600 000	1,92	172 750	0,32
IV. Ettevõtted	—	—	—	—	—	—	191 000	0,6	—	—
V. Varanduste tulud	1 642 000	2,59	78 000	0,14	36 000	0,08	175 000	0,56	396 928	0,73
VI. Laenud	2 744 233	4,35	1 798 000	3,32	4 485 588	10,2	—	—	4 535 951	8,5
VII. Tagasisaadavad	—	—	—	—	21 000	0,04	—	—	—	—
VIII. Mitmesugused tulud	9 60	1,52	200 000	0,37	450 000	1,03	2 844 466	9,12	7 050 063	13,3
Kokku:	63 230 733	100	53 890 804	100	43 827 530	100	31 325 896	100	53 350 377	100

Maakonnavalitsuste 1926 a. tulud.

Maakonnavalitsuste 1926 a. eelarveliste tulude ja kulude üldkokkuvõtet „Maaomavalitsus“ Nr. 9-as s. a. tuues tuli tähendada, et suhtelisi arvusi, võrreldes teistega, tõsisena võtta ei saa, sest eelarvetes puudub ühtlus teede ja sildade ehitamiseks saadava toetuse ja ühenduses sellega ka tüh. kulude asjus: ühed maakonnad on toetussummad tuludesse ja teede ja sildade ehitamise kuludesse ülesvõtnud, teised mitte. Et teede ehituseks saadud toetusraha tervelt 24,88% eelarve kogusummast väljateeb, mõjus see lahkuminek

väga tuntavalt suhteliste vahetõrgete peale. Üigete vahetõrgete saamiseks on juuresolevasse tabelisse eelarveliste tulude hulka võetud toetusrahana teede- ja sildade ehitamiseks tegelikult saadavad summad viimaste andmete järele (II p. 1 lit. b), mispärast tulude kogusummad kinnitatud eelarvega üheski maakonnas ühtlased pole, seda lähemad on nad aga tegelikult tuludele.

Maksud on juuresolevas tabelis esmakordselt üksikasjaliselt toodud, samuti ka toetusrahad.

926 a. tulud.

Saaremaa		Tartu		Valga		Viljandi		Viru		Võru		Kokku	
2 880 878	10,5	14 234 190	18,06	3 360 000	15,52	8 300 000	19,3	13 413 278	20,67	6 901 199	15,58	85 925 842	16,3
3 000 000	10,9	6 170 000	7,7	1 200 000	5,55	3 700 000	8,33	6 000 000	9,26	3 000 000	6,74	40 620 000	7,71
160 000	0,58	800 000	1,01	250 000	1,15	600 000	1,4	850 000	1,31	450 000	0,01	6 110 000	1,16
14 000	0,05	1 335 000	1,68	800 000	3,68	1 200 000	2,8	870 000	1,35	700 000	1,57	9 494 000	1,8
35 000	0,13	50 000	0,06	50 000	0,2	150 000	0,35	—	—	50 000	0,11	885 000	0,16
15 000	0,05	700 000	0,88	230 000	1,06	590 000	1,37	1 000 000	1,55	350 000	0,78	4 415 000	0,82
35 000	0,13	200 000	0,25	50 000	0,2	200 000	0,46	200 000	0,3	100 000	0,22	1 435 000	0,27
100 000	0,36	225 000	0,28	45 000	0,2	160 000	0,37	200 000	0,3	50 000	0,11	1 390 000	0,26
109 900	0,39	175 000	0,22	50 000	0,2	120 000	0,28	200 000	0,3	100 000	0,22	1 884 900	0,35
5 000	0,00	6 000	0,00	1 000	0,00	5 000	0,00	—	—	5 000	0,01	44 000	0,0
—	—	350 000	0,39	60 000	0,3	300 000	0,7	180 000	0,27	90 000	0,2	1 865 000	0,35
6 354 778	23,1	24 245 190	30,53	6 096 000	28,06	15 325 000	35,36	22 913 278	35,31	11 796 199	26,55	154 068 742	29,2
7 500 000	27,3	18 595 150	23,4	6 880 550	31,89	9 800 910	22,8	16 718 580	25,9	10 986 585	24,6	132 543 125	25,29
5 000 000	18,27	19 687 682	24,8	7 917 000	36,4	11 000 000	25,9	16 289 000	25,08	11 885 009	26,63	131 189 367	24,88
—	—	—	—	—	—	—	—	14 400	0,02	2 924 341	6,55	6 445 741	1,24
—	—	—	—	156 000	0,71	—	—	—	—	—	—	2 630 200	0,5
722 373	2,61	5 024 136	6,35	—	—	100 000	0,23	—	—	—	—	7 155 851	1,36
7 000	0,02	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	92 000	0,0
3 229 373	48,2	43 306 968	54,55	14 953 550	68,9	20 900 910	48,5	33 021 980	51,0	25 795 926	57,78	280 056 284	53,27
3 126 517	11,34	1 748 950	1,74	255 000	1,17	1 154 037	2,68	441 000	0,68	3 167 291	7,12	31 724 032	6,02
158 444	0,58	75 000	0,94	25 000	0,1	485 000	1,13	4 216 526	6,52	—	—	5 150 970	0,98
1 288 415	4,65	3 138 110	3,94	215 000	0,99	619 000	1,43	409 400	0,63	134 000	0,3	8 131 853	1,55
3 053 273	11,2	2 937 500	3,7	—	—	3 984 549	9,2	2 996 593	4,61	—	—	26 535 687	5,04
255 000	0,93	3 612 824	4,6	160 000	0,78	731 504	1,7	807 000	1,25	3 671 462	8,25	20 742 319	3,94
27 465 800	100	79 064 542	100	21 704 550	100	43 200 000	100	64 805 777	100	44 564 878	100	526 930 887	100

Lõpetades käesolevat aastakäiku ja tänades kõiki kaastöölisi, kes oma kirjutustega aasta jooksul „Maaomavalitsuse“ sisu on rikastanud, soovib selleks, et tuleval aastal terve omavalitsustegelaste pere ühisel jõul ja nõul oma tegevusalal külg külje kõrval heade tagajärgedega tegutseks, oma kaastöölistele ja lugejatele

head uut aastat

„Maaomavalitsuse“ toimetus.

Omavalitsuse päevauudised.

Maavalitsus, maavolikogu.

Maavolikogu valimise seaduse vastuvõtmisega Riigikogu poolt on maakonnavalitsus ja maakonnanõukogu ümberristitud maavalitsuseks ja maavolikoguks.

Lisa totatsioon puudub lisa eelarves.

Riigikogu poolt vastuvõetud riigi lisa-eelarves Nr. 1 puudub lisa totatsioon õpetajate palkadeks, kuigi Haridusministeerium vastava ettepaneku tegi, mida E. Maakondade Liit toetas.

Hoolekandeseaduse muutmise seadus

mis V. V. poolt Riigikogule esitati ja viimase poolt vastuvõeti, puudub § 217 muutmise, mida E. M. Liit nõudis ja millise muutmise sissevõtmiseks Töö hoolekandeministeerium lubaduse andis.

Riigikogust tagasiastunud.

Võru Maakonnavalitsuse haridusosakonna juhataja A. Vainola on Riigikogu liikme kohused maha pannud.

Teated Maakondade Liidu ja omaval. tegevusest.

Harjumaa vallasekretäride koosolek. Protokoll.

(Järg).

IX.

Eesti Vabariigi algusel antud seadustest nii mitmedki on osutunud üleliigseteks ja nende järele talitamine vaid raskendab asjaajamist. Üks nendest on koolivalitsuse, eriti valla-koolivalitsuse korraldus.

Vallakoolivalitsuse ülesandeks on rida kohustusi, mida ta iseseisvalt täita ei saa, vaid on sunnitud selleks pöörama valla-valitsuse poole. Viimane on ka tegelik kooli ülalpidaja ja korraldaja, kuna koolivalitsus osutub mingisuguseks vahelülis asjaajamise keerulisemaks ja raskemaks tegemise mõttes. Kõige pealt tuleb tähendada, et suuremas osas meie valdades vallakooli-

vanem ja vallavanem on üks ja sama isik, kuna vallasekretärid enamasti kõik on vallakoolivalitsuse sekretärid. Seega isiklike koosseisu poolest on valla koolivalitsus ja vallavalitsus sarnased. Jgasugused korraldused, mis maakonnavalitsuse (maakonnavalitsuse haridusosakonna) poolt antakse, tulevad vallakoolivalitsusele ja vallavalitsusele. Üks ja sama administratsioon on kohustatud saadud korraldusi kahes kohas registreerima, neid korraldama jne. Valla haridusnõukogu ja vallahariduskogu on „paberlised“ asutused. Vähe on valdi, kus nad vormitaiteks mõne aja kohta ühe koosoleku ära peavad. Õieti ei olegi tal midagi otsustada, sest nende peale on pandud niisuguste asjade arutamine, mis oluliselt kuuluvad vallavalitsuste, kui kooli majandusliste kulude kandja ja koolisse

puutuvate asjade korraldaja võimkonda. Üldiselt tuleb tunnistada, et vallakoolivalitsus on üleliigne asutus, kellel pole täita olulisi ülesandeid; ta on vaid ilmaeegse töö tekitaja ja tuleks ära kaotada ning jätta tegutsema ainult vallavalitsus, kes seni tegelikult vallakoolivalitsuse ülesandeid täitnud.

X.

Maaseadusega on asutatud rida mitmesuguseid komisjone, millest vallavalitsuse esitajad on kohustatud osavõtma. Mitmel pool aga kutsutakse vallaesitajad osavõtma igasugustest oksjonidest, aktide kokkuseadmisele vananenud ja tarvitusest kõrvaldatavate asjade kõlmatuks tunnistamisel jne. Selle juures aga nende toimingute korraldajad ei tasu valla esitajale päevarahasid, vaid arvavad, et vallavalitsused on kohustatud seda tegema. See asjaolu on senini palju arusaamatusi tekitanud, sest vallavalitsused krediidi puudusel ei saa nõudmisi rahuldada. On ju nii kui nii igasuguseid komisjone, millede päevarahad kaunis kuluka artikli vallavalitsuste eelarves sünnitavad.

Koosolek ettekantud asja läbiarutades leiab, et tuleks komisjonide arvu üldse vähendada, sest nende töö tulemused pole senini kiiduväärt tagajärgi annud. Tuleks rohkem tegevuse vabadust anda üksikutele ametnikkudele ja nende käest ka rohkem nõuda. Peale selle koosolek palub vastava asutuse korraldust, et valla esitajatele maksetaks päevarahad selle asutuse poolt, kes komisjoni on kokkukutsunud.

XI.

Koosolijad leiavad, et vallavalitsuse töö vähendamiseks võiks praegused sissetuleku kviitungid kirjutada kopeerpaberiga kaks eksemplaari korraga. Senini on see keelatud, kus juures järeelvalve asutus põhjendab keeldu arvepidamise seadusega.

Koosolek küsimust kaalutledes leiab, et kui ministriumites ja raudtee asutustes, kus käivad läbi ettenägemata summad, on see lubatav, siis samuti võiks see lubatav olla vallavalitsustes, kus vastuvõetakse eelarves ettenähtud ja nõukogu poolt kindlaks määratud summe. Ei saa ju kodanikkude käest teistsuguseid summasid vastu võtta, kui kodanikkudele teatavaks tehtud. Seega kviitungide kirjutamine kahes eksemplaaris läbi kopeerpaberi ei saaks kuritegevuseks põhjust anda. Tööd aga vähendaks see tuntavalt. Sellepärast koosolek otsustas paluda vastavat asutust lubada vallavalitsusi kirjeldatud korra järele

talitada ja kviitungi raamatut selle järele muuta.

XII.

Vallavalitsuse kirjavahetuse alal leiavad koosolijad, et senine kord on jällegi iganenud ja vastolus muude korraldustega.

Senise korra järele peab iga väljaminev kiri kandma vallavanema ja sekretäri allkirje, vaatamata selle peale, et kiri ise on tähtsusetu ja sellega vaid teatatakse teise asutuse ülesande täitmisest. Nii on rida kirje, nagu: kohtukutsete ja muude teadaannete allkirjade tagasisaatmine, igasuguste kuulutuste väljapanemise kohta teatamine, mitmesuguste õienduste andmine elanikkude kaitsevaelaste ja hobuste registreerimise kohta ja muud sarnased kirjad, mis ei kuulu vallavalitsuse otsustamisele. Sellega saaks ka loodud kindel vahe vallavanema ja sekretäri kohustuste vahel. Nagu praegult valla kassa eest vastutav on vallavanem, oleks sel puhul vallasekretär vastutav asjatoimetuse eest, mis tegelikult kuuluvad tema tegevusallas. On ju mitmeski riigiasutuses maksev sarnane kord, kus lihtsat asjaajamise kirjavahetust täidab kantselei või spetsiell asjades vastutav isik või eriteadlane oma allkirjaga.

Põhimõttelised ja laiaulatuslisemad küsimused, mille kohta tuleb kas avaldada vallavalitsuse seisukoht või arvamine, kannaksid aga vallavanema ja sekretäri allkirje.

Võrreldes meie endiseid postiolusid praeguse postikorraldusega näeme, et Posti Peavalitsus on kõigiti püüdnud kiirendada posti saamist ja saatmist. See on palju hõlbustanud korrespondeerimist kodanikkudele, kuid ametlikud kirjad venivad sama pikalt kui enne. Vallavalitsuste suhtes on süüdlane eelpool mainitud korraldus, sest selle tõttu, et suuremas osas valdades on kantseleipäevi üks, kõige rohkem kaks korda nädalas, ei saa vallasekretär saatmiseks valmistatud posti enne ära saata, kui see vallavanema poolt allakirjutatud. Sellepärast sageli seisavad kiired kirjad nädalate viisi valla kantseleides. Eriti kohtukutsete asjadega tuleb seda tihti ette, kus kutsutavate allkirjad ei jõua õigeaks ajaks kohtusse.

Koosolek ärakuulanud ettekandeid ja seletusi tunnistab tarvilikuks asjaajamise lihtsustamiseks ja kiirendamiseks eelpool nimetatud kirja liikisid täita ilma vallavanema allkirjata ja sellepärast avaldada soovi, et see uuendus teostamist leiaks vastava keskasutuse korraldusega.

Koosolek, olles kindlas teadmises, et kui arutamise all olnud asjad saaks soovikohaselt muudetud, väheneks vallavalitsuste töökoorem ja asjaajamine oleks lihtsam.

Sellepärast otsustati pöörata palvega Vabariigi Valitsuse poole, teatavaks tehes kirjeldatud olukordi ja paluda nende muutmiseks sellekohaseid korraldusi teha.

Riigikohtu seletused.

Kas vallanõukogul on õigus vallavalitsuse liikmete koosseisu vähendada enne nende volituste tähtaja lõppu?

Holstre vallanõukogu koosolekul 3. jaan. 1924. a. otsustas vallavanema abide arvu kolme peale kindlaksmäärata ja valis ka ühtlasi vastaval määral vallavanema abisid ametisse.

Sama vallanõukogu koosolekul 28. novembril 1925. a. otsustas vallavanema abide arvu 1. jaanuarist 1926. a. kahe isiku võrra vähendada ja vallavanema abiks tunnistada see isik, kes ametisse valimisel kõige rohkem hääli saanud.

Viimase vallanõukogu otsuse peale andsid Holstre vallavanema abid J. Orav ja A. Jõgi kaebuse Viljandi II. jsk. rahukohtunikule ja palusid Holstre valla nõukogu otsust 28. nov. 1925. a. vallavanema abide arvu vähendamise asjus tühistada, põhjendades oma palvet vallanõukogude valimise seaduse § 74 (R. T. nr. 26 — 1921. a.) ja selle seaduse täiendamise seaduse peale (R. T. nr. 123 — 1923. a.), mille järele vallanõukogude volituste aeg, mis 1. jaan. 1924. a. lõppes, järgnevate valimiste jaoks on kindlaks määratud kolme aasta peale. Holstre vallanõukogu, kes 1. I. 1924. a. vallavanema abide arvu kolme peale kindlaks määras ja neid, kaebajaid, 3. I. 1924. a. kolme aasta peale ametisse valis, olla neid ametisse valinud 1924.—1926. a. peale ja selle järele eelnimetatud seaduse § 74 põhjal kehtvat nende volitus kuni 1926. a. lõpuni.

Otsusega 29. apr. 1926. a. jättis Viljandi II. jsk. rahukohtunik J. Oravi ja A. Jõgi kaebuse tagajärjeta.

Riigikohtule antud kaebuses paluvad J. Orav ja A. Jõgi tühistada nii Viljandi II. jsk. rahukohtuniku otsuse kui ka Holstre vallanõukogu otsuse käesolevas asjas.

Riigikohus leidis, et vallanõukogude valimise seaduses § 74 (R. T. nr. 26 — 1921. a.) on tähendatud, et selle seaduse põhjal valitavate nõukogude ja nende poolt valitud ametnikkude volitused kestavad sama kaua, kui nõukogudegi volitused. Kui vallanõukogudel õigus oleks nende poolt valitud ametnikke igal ajal oma äranägemise järele ametist vabastada, siis ei oleks nimetatud paragrahvis mitte tähendatud olnud, et ka ametnikkude volitused kestavad kuni 1. jaan. 1924. a. Riigikogu poolt 19. oktoobril 1923. a. vastuvõetud seadusega (R. T. nr. 123—1923. a.) ei ole vallanõukogude valimise seadus mitte ära muudetud, vaid sellega on ainult vallanõukogude volituste edaspidine kestvuse aeg kindlaks määratud, nimelt kolme aasta peale, arvates 1. jaan. 1924. a. Oli Holstre vallanõukogu 1924.—1926. a. peale valitud ja olid kaebajad Holstre vallanõukogu poolt 3. jaan. 1924. a. vallavanema abideks valitud, siis kestavad ka nende volitused kuni 1926. a. lõpuni, sest seaduses pole kusagil ette nähtud, et vallanõukogul õigus on tema poolt valitud ametnikke enne nende volituste tähtaja lõppu ametist vabastada.

Eeltoodud põhjustel otsustas Riigikohus Viljandi II. jsk. rahukohtuniku otsuse 29. apr. 1926. a. tühistada ja samuti tühistada ka Holstre vallanõukogu otsus 28. nov. 1925. a.

(R Adm. T. nr. 995L — 1926. a.)

Toimetusele saadetud kirjandus.

Tallinna linna Statistiline aastaraamat 1926. II. aastakäik, 264 lhk.

Kirjavastused.

A. P. T-s, J. K. T-s, -kk - P-l., E. M. T-s, G. M. P-s, A. V. V-s. Teie saadetised ootavad uut aastat.